

Nr 119.

Av herr **Brandt m. fl.**, om ökat utrymme åt undervisningen i de nordiska grannländernas språk inom vårt skolväsen.

Känslan av de nordiska folkens ödesgemenskap har sannolikt aldrig varit mera levande än just nu och inte heller någonsin tagit sig starkare uttryck. Konungen har i trontalet förklarat, att det nordiska samarbetet städse ligger honom varmt om hjärtat, och varenda svensk känner härvidlag såsom kungen och regeringen. Grunden för samförstånd och samarbete är insikten om de nordiska folkens samhörighet och deras kännedom om varandra, vilken främjas jämväl av kunskap om de nordiska språken och den nordiska litteraturen. Föreningen Norden har, delvis med hjälp av statsbidrag, under senare år nedlagt ett betydande arbete på att sprida sådan kunskap; här må erinras om lektoraten i nordiska språk, om utbytet av lärare vid de nordiska folk-skoleseminarierna, om utbildningskurser av olika slag etc. På grund av kristiden har Kungl. Maj:t beklagligtvis sett sig nödsakad att tills vidare indraga statsbidraget till de nämnda lektoraten, men man vågar ju hoppas, att det skall återkomma, om och när tiderna ljusna.

Det finns emellertid ett område av kulturlivet, där statsmakterna borde kunna giva en särskild handräckning åt strävandena för ett bättre språkligt samförstånd, och detta område är den högre skolan. Studiet av främmande språk försummas nu för tiden alls inte i våra läroverk. Mot den ganska grundliga utbildningen i de stora kulturspråken svarar emellertid inte ett lika stort intresse för våra nordiska grannars och fränders språk, för danskan, norskan, isländskan och finskan. Medan i Danmarks skolor svenska språket är ett särskilt läroämne, som studeras från näst sista realskoleklassen fram till studentexamen, inskränker sig i regel studiet av danska och norska i de svenska läroverken till någon veckotimme under ett par gymnasiterminer och till enstaka besök av infödda assistenter. Och detta trots att studiet av danska och norska ger riklig lön för ringa möda. De språkliga utanverken övervinnas ju här mycket lättare än när det gäller engelska, tyska och franska — att inte tala om latin och grekiska; det sakliga och litterära innehållet blir därför så mycket lättare tillgängligt.

Enligt vår mening borde danska och norska inträda åtminstone som

frivilliga läroämnen redan i realskolan. Inte heller torde det vara alldeles omöjligt att ordna en liknande undervisning i högsta klassen vid vissa folkskolor. Skolradions danska och norska lektioner med deras demonstration av ett riktigt uttal skulle genom dylik regelmässig undervisning få dubbelt värde.

Det må vara i sin ordning, att den svenska skolungdomen fortfarande får möda sig med Horatius och Livius i original, men det synes knappast tillbörligt, att de icke skola få stifta bekantskap med våra nordiska förfäders klassiska litteratur, den fornisländska diktningen, annat än i översättning. I Norge existerar sedan ett par år tillbaka en »norrön» gymnasielinje med »oldnorsk» (d. v. s. fornisländska) såsom ett huvudämne. Även i Danmark har länge »oldnordisk» ingått i modersmålets lärostoff. Om det går såsom många — kanske de flesta — svenska gymnasielärare hoppas, att den s. k. latinlinjen uppdelas i sina naturliga beståndsdelar, en klassisk och en nyspråklig linje, skulle då inte en mindre kurs i fornisländska passa bra på det klassiska gymnasiet? Eleverna där ha ju redan med latinet fått en sådan språklig träning, att lite »oldnordisk» säkerligen inte skulle falla sig svårt för dem.

Vanskligare är det naturligtvis att bereda rum för finskan på våra gymnasier. Men man kunde ju pröva sig fram på orter, där intresset vore starkt nog att bära upp en försöksundervisning.

På ovan anförda skäl tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar sig för en utredning rörande möjligheterna att bereda ökat utrymme åt undervisningen i de nordiska grannlänternas språk inom vårt skolväsen.

Stockholm den 23 januari 1940.

E. G. C. Brandt.

Bertil Ohlin.

William Nisser.